

ÚRSKURÐUR
ÁFRÝJUNARNEFNDAR NEYTENDAMÁLA

MÁL NR. 7/2021

Kæra Sólvallar ehf. á ákvörðun Neytendastofu frá 17. maí 2021.

1. Þann 9. desember 2021 er tekið fyrir mál áfrýjunarnefndar neytendamála nr. 7/2021: Kæra Sólvallar ehf. á ákvörðun Neytendastofu frá 17. maí 2021. Í málinu úrskurða Halldóra Þorsteinsdóttir, Áslaug Árnadóttir og Gunnar Páll Baldvinsson.
2. Með kæru, dags. 17. maí 2021, hefur kærandi kært til áfrýjunarnefndar neytendamála þá ákvörðun Neytendastofu að taka ekki til meðferðar erindi kæranda til Neytendastofu vegna ætlaðrar ólögmatrar skráningar lénsins Iceland Express. Er þess krafist að hin kærða ákvörðun verði felld úr gildi og lagt fyrir Neytendastofu að taka málið til efnislegrar meðferðar.
3. Kæruheimild er í 2. mgr. 4. gr. laga nr. 62/2005 um Neytendastofu, sbr. 4. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

MÁLAVEXTIR

4. Með bréfi til Neytendastofu, dags. 23. mars 2021, krafðist kærandi þess aðallega að nánar tilgreindum erlendum aðila með uppgefið lögheimili í Texas í Bandaríkjunum yrði bönnuð notkun lénsins icelandexpress.is og að kærandi yrði skráður réttshafi lénsins, en til vara að lénið yrði afskráð. Kom fram að kærandi ætti vörumerkið Iceland Express og hefði ætlað að skrá lénið þegar komið hefði í ljós að það væri skráð á annan aðila sem hefði engin tengsl við lénið. Tölvupóstur og bréf hefði verið sent á viðkomandi án árangurs og benti allt til þess að lénið hefði verið skráð í þeim eina tilgangi að koma í veg fyrir notkun kæranda á því. Í bréfinu var vísað til 15. gr. a laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, sbr. 5. gr. laganna.

ÁKVÖRÐUN NEYTENDASTOFU

5. Með bréfi Neytendastofu, dags. 21. apríl 2021, var kæranda kynnt hin kærða ákvörðun. Segir þar að samkvæmt 3. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005 ákveði Neytendastofa hvort erindi gefi nægar ástæður til rannsóknar. Við afgreiðslu mála samkvæmt lögnum sé stofnuninni heimilt að raða málum í forgangs röð. Með ákvæðinu sé kveðið á um heimildir Neytendastofu til að ákveða hvaða mál séu rannsökuð og að til að stofnuninni sé unnt að sinna því eftirlitshlutverki sem henni sé falið samkvæmt lögnum sé mikilvægt að henni sé gert kleift að taka ákvarðanir um að sinna fyrst og fremst þeim verkefnum sem þyki brýnust. Neytendastofa hafi ríkt svigrúm við mat á því hvort taka beri mál til rannsóknar og sé lögð áhersla á mál sem teljast brýnust fyrir heildarhagsmuni neytenda.

Með vísan til framangreinds og 3. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005 verði málið ekki tekið til efnislegrar meðferðar hjá stofnuninni og verði því ekki aðhafst frekar.

RÖKSTUÐNINGUR KÆRANDA OG ATHUGASEMDIR NEYTENDASTOFU

6. Í kæru, dags. 17. maí 2021, er þess krafist að hin kærða ákvörðun verði felld úr gildi. Í kærinni kemur fram að léninu Iceland Express sé haldið skráðu í nafni félags í Texas sem hafi enga tengingu við það. Augljóst sé því að skráður rétthafi eigi ekki lögmætra hagsmuna að gæta af því að halda léninu. Kærandi sé fyrirtæki tengt Ferðaskrifstofu Íslands ehf., sem m.a. reki Úrval Útsýn, Sumarferðir og Plúsferðir, og hyggist hann nota lénið í starfsemi sinni á næstunni. Í þeim tilgangi hafi vörumerkið Iceland Express verið keypt. Lögvarðir hagsmunir kæranda séu til staðar og mikils háttar.
7. Óumdeilt sé að eigandi vörumerkisins hafi ekki rétt yfir léni með sama heiti. Það sé því ekki boðleg niðurstaða Neytendastofu að aðhafast ekki frekar í málinu og vísa því frá með vísan til 3. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005. Að mati kæranda sé ekki hægt að beita slíkri heimild þegar fyrir liggja að kæranda sé haldið frá nýtingu lögmætrar eignar sinnar af aðila sem hafi hvorki rétt né heimild til að nýta vörumerkið sem lén. Mikilvægt sé að stjórnvöld grípi inn í slíkar aðstæður og stöðvi.
8. Með bréfi áfrýjunarnefndarinnar, dags. 31. júní 2021, var Neytendastofu gefinn kostur á að taka afstöðu til kærunnar. Svar barst með greinargerð, dags. 15. júní 2021. Þar er þess krafist að hin kærða ákvörðun verði staðfest. Fram kemur að samkvæmt 3. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005 sé Neytendastofu veitt heimild til að ákveða hvort erindi sem berist gefi nægar ástæður til rannsóknar auk þess sem stofnuninni sé heimilt að raða málum í forgangs röð. Með ákvæðinu sé stofnuninni veitt víðtækt svigrúm við mat á því hvort taka beri máli til rannsóknar og skuli lögð áhersla á mál sem brýnust þyki fyrir heildarhagsmuni neytenda. Núgildandi ákvæði 3. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005 hafi verið lögfest með lögum nr. 21/2020 sem taki m.a. til breytinga á lögum nr. 57/2005.
9. Í greinargerð með frumvarpi til laga nr. 21/2020 komi fram að Neytendastofa geti tekið mál upp á sviðum þar sem brot séu algeng, hafi mikla þýðingu eða valdi miklum skaða fyrir neytendur en ákvæðið útiloki hins vegar ekki að stofnunin fjalli um mál sem varði einnig aðra hagsmuni samkvæmt lögnum, svo sem hagsmuni sem varða háttsemi milli fyrirtækja. Af ákvæðinu leiði að stofnunin eigi ekki að láta sig varða mál sem snerti neytendur með takmörkuðum hætti eins og t.d. viðbótarvernd auðkenna, ólögmætar eftirlíkingar eða ólögmæta öflun eða hagnýtingu atvinnuleyndarmála. Reikna megi með að í kjölfar breytinganna muni þeim tilfellum fækka þar sem kvartandi hafi aðild að máli sem stofnunin ákveði að taka upp.
10. Með ákvæðinu sé stofnuninni tryggt vítt svigrúm við mat á því hvort taka beri mál til rannsóknar og að ákvæðið beri að skýra í samhengi við ákvæði núgildandi 1. mgr. 4. gr. laganna um að áhersla skuli lögð á mál sem brýnust þyki fyrir heildarhagsmuni neytenda.
11. Með bréfi áfrýjunarnefndarinnar, dags. 24. júlí 2021, var kæranda gefinn kostur á að gera athugasemdir við greinargerð Neytendastofu. Engar frekari athugasemdir bárust frá kæranda.

NIÐURSTAÐA

12. Kæran í máli þessu lýtur að ákvörðun Neytendastofu frá 17. maí 2021 um að taka erindi kæranda, dags. 23. mars 2021, ekki til meðferðar. Erindi kæranda laut að ætluðu broti gegn 15. gr. a, sbr. 5. gr., laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu. Þegar erindi kæranda barst Neytendastofu höfðu tekið gildi lög nr. 21/2020 sem fólu meðal annars í sér breytingu á 3. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005. Eftir breytinguna er mælt fyrir um það í greindri málsgrein að Neytendastofa ákveði hvort erindi sem berst gefi nægar ástæður til rannsóknar. Þá segir jafnframt í ákvæðinu, eins og gerði fyrir gildistöku laga nr. 21/2020, að við afgreiðslu mála samkvæmt lögum nr. 57/2005 sé Neytendastofu heimilt að raða málum í forgangsröð.
13. Í hinni kærðu ákvörðun var vísað til framangreindrar heimildar Neytendastofu til að raða málum í forgangsröð. Eins og fram kemur í úrskurði áfrýjunarnefndarinnar dags. 11. ágúst 2015 (7/2015) verður að líta svo á að umrædd heimild feli í sér heimild stofnunarinnar til að víkja frá þeirri meginreglu sem talin er felast í 1. mgr. 9. gr. stjórnisýslulaga nr. 37/1993 um að afgreiða skuli mál í þeirri tímaröð sem þau berast. Af því leiðir Neytendastofu er samkvæmt umræddri heimild veitt heimild til að afgreiða síður mikilvægari mál á eftir öðrum brýnni sem kunna að hafa borist síðar. Eins og bent var á í áður nefndum úrskurði felst ekki í heimild Neytendastofu til að forgangsraða málum að stofnuninni sé heimilt að vísa frá erindum sem henni berast án þess að leggja efnislegt mat á þau atriði sem koma fram í slíkum erindum.
14. Kemur því til skoðunar hvort Neytendastofu var heimilt að vísa erindi kæranda frá með vísan til þess að eftir gildistöku laga nr. 21/2020 er mælt fyrir um í 3. mgr. 4. gr. laga nr. 57/2005 að það sé Neytendastofa sem ákveður hvort erindi gefi nægar ástæður til rannsóknar. Í athugasemdum með frumvarpi því er varð að lögum nr. 21/2020 kemur fram að til þess að Neytendastofu sé unnt að sinna því eftirlitshlutverki sem henni sé falið samkvæmt lögnum sé mikilvægt að henni sé gert kleift að taka ákvarðanir um að sinna fyrst og fremst þeim verkefnum sem þykja brýnust. Tilefni rannsóknar geti verið skriflegar kvartanir frá neytendum eða keppinautum fyrirtækja eða ábendingar frá almenningi sem settar séu fram skriflega, munnlega, undir nafni eða nafnlaust. Með ákvæðinu sé Neytendastofu tryggt vítt svigrúm við mat á því hvort taka beri mál til rannsóknar. Beri að skýra ákvæðið í samhengi við ákvæði 1. mgr. 4. gr. um að áhersla skuli lögð á mál sem brýnust þyki fyrir heildarhagsmunum neytenda. Í þessu tilliti er einnig til þess að líta að með lögum nr. 21/2020 var 4. gr. laga nr. 57/2005 breytt á þann hátt að eftir breytinguna er kveðið á um að Neytendastofa fari með eftirlit samkvæmt lögnum „einkum í þágu neytenda“. Um þessa breytingu segir meðal annars í athugasemdum með frumvarpi því sem varð að lögum nr. 21/2020 að af „ákvæðinu leiðir að Neytendastofa á ekki að láta sig varða mál sem snerta neytendur með takmörkuðum hætti eins og til dæmis viðbótarvernd auðkenna, ólögmetar eftirlíkingar eða ólögmetra öflun eða hagnýtingu atvinnuleyndarmála“.
15. Af framangreindu leiðir að eftir gildistöku laga nr. 21/2020 er ekki aðeins mælt fyrir um heimild Neytendastofu til að raða málum í forgangsröð heldur hefur löggjafinn nú kveðið skýrar á um það en áður að stofnunni sé veitt vítt svigrúm til þess að ákveða hvort taka skuli mál til rannsóknar. Þótt ákvarðanir Neytendastofu um að neita að taka mál til rannsóknar kunni að sæta kærur til

áfrýjunarnefndar neytendamála er endurskoðun nefndarinnar í slíkum tilvikum háð því að löggjafinn hefur mælt fyrir um að svigrúm Neytendastofu sé vítt.

16. Kemur því til skoðunar hvort slíkir annmarkar hafi verið á málsmeðferð Neytendastofu að ástæða sé til að ógilda hina kærðu ákvörðun og leggja fyrir Neytendastofu að taka málið til nýrrar meðferðar. Í erindi kæranda til Neytendastofu var sem fyrr greinir vísað til ætlaðs brots gegn 15. gr. a. laga nr. 57/2005. Samkvæmt ákvæðinu er óheimilt að nota í atvinnustarfsemi firmanafn, verslunarmerki eða því um líkt, sem sá hefur ekki rétt til er notar, eða reka atvinnu undir nafni sem gefur villandi upplýsingar um eignarrétt eða ábyrgð atvinnurekanda. Enn fremur sé sérhverjum bannað að nota auðkenni sem hann á tilkall til, á þann hátt að leitt geti til þess að villst verði á því og öðru einkenni sem annað fyrirtæki notar með fullum rétti.
17. Erindi kæranda lýtur að skráningu lénsins Iceland Express sem kærandi telur brjóta gegn lögvörðum rétti hans til samnefnds vörumerkis. Ágreiningur málsins lýtur þannig að deilu á milli kæranda og einstaklings sem heldur úti fyrrgreindri vefsíðu. Eins og að framan greinir er Neytendastofu veitt víðtækt svigrúm til mats á því hvort erindi gefi nægar ástæður til meðferðar. Er og ljóst að við matið ber stofnuninni að hliðsjón af því hversu brýnt erindi er fyrir neytendur almennt eða heildarhagsmuni neytenda. Að mati nefndarinnar verða tilvitnaðar athugasemdir í frumvarpi til laga nr. 21/2020 ekki skildar öðruvísi en svo að við það sé miðað að yfirleitt teljist það ekki brýnt fyrir hagsmuni neytenda að mál um viðbótarvernd auðkenna séu tekin til meðferðar Neytendastofu. Má í þeim efnum benda á að aðilar hafa að jafnaði úr öðrum úrræðum að velja vegna ágreinings um auðkennamál, bæði hjá sérstökum stjórnvöldum á sviði auðkenna- og vörumerkjaréttar og dómstólum.
18. Með vísan til framangreinds verður hin kærða ákvörðun staðfest.

ÚRSKURÐARORÐ:

Hin kærða ákvörðun er staðfest.

Halldóra Þorsteinsdóttir

Áslaug Árnadóttir

Gunnar Páll Baldvinsson